

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કમાન્ડન્ટ, ૬૮, બી. એન. બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સ ગફુલનગર

વિરુદ્ધ

શ્રી અર્જુન દાસ અને અન્ય

ઓક્ટોબર ૧૬, ૨૦૦૬

[અરિજત પાસાયત અને લોકેશ્વર સિંહ પંતા, જસ્ટીસ]

બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સ- એક અધિકારી દ્વારા ખાંડની થેલીઓ જમ કરવામાં આવી હતી અને જીપ ચાલકની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી, જેમાં ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સને જાહેર રસ્તા પર ખાંડ જમ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી, તેથી, આરોપીઓને મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને કંપની કમાન્ડન્ટ, બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સને પણ આ મામલાની તપાસ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો- હાઈકોર્ટના સિંગલ જજ દ્વારા બરતરફ કરાયેલી અપીલ-અપીલ પર, હેલ્ડ કરવામાં આવ્યું જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનો પ્રથમ

દષ્ટિએ ટકાઉ દેખાતા નથી-જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટને ભારત સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી વિષય પર સંબંધિત સૂચનાઓને ધ્યાનમાં રાખીને ઝડપથી સુનાવણી પૂર્ણ કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

૩૧.૧૨.૧૯૯૮નાં રોજ, વિશેષ પેટ્રોલિંગ દળ સાથે બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સના આસિસ્ટન્ટ કમાન્ડન્ટે વિશેષ ઓપરેશન હાથ ધર્યું હતું અને ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદની નજીકમાં ખાંડની જાથેલીઓ સાથે એક જીપને અટકાવી હતી.જીપનો ડ્રાઈવર ને , પ્રતિવાદી નં.૧ દ્વારા જીપમાં લઈ જવામાં આવેલા ખાંડના જથ્થા અને પરિવહન સંબંધિત દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ તે દસ્તાવેજો રજૂ કરી શક્યો ન હતો.જમીનું સ્થળ સરહદથી થોડા અંતરે હોવાથી, અધિકારીના મનમાં શંકા પેદા થઈ હતી કે માલ બાંગ્લાદેશમાં દાણચોરી માટે બનાવાયેલ હતો.તેથી અધિકારીએ પ્રતિવાદી નં.૧ ની ધરપકડ કરી અને ખાંડની થેલીઓ જપ્ત કરી.ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિને પોલીસને સોંપવામાં આવ્યો હતો અને જપ્ત કરાયેલી ચીજવસ્તુઓ કસ્ટમ્સ ઇન્સ્પેક્ટરને સોંપવામાં આવી હતી.પ્રતિવાદી નં.૧ એસ. ડી. જે. એમ. માં પહેલાં રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. એસ. ડી. જે. એમ. એ સીમા સુરક્ષા દળની કામગીરીને ગંભીરતાથી લીધી હતી અને એવું માન્યું હતું કે સીમા સુરક્ષા દળના જવાનો તેમના હથિયારો સાથે હતા અને તેમણે તમામ કાયદાકીય નિર્દેશોનું ઉલ્લંઘન કર્યું હશે અને પોલીસ તેમના નિર્દેશો પર કાર્યવાહી કરીને તેમને મદદ કરી રહી છે.તેમણે આરોપીઓને તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને કંપની કમાન્ડર, સીમા સુરક્ષા દળને પણ આ મામલાની તપાસ કરવા અને અહેવાલ આપવાનો નિર્દેશ આપ્યો

હતો.એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવતા, અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટ સમક્ષ પુનરીક્ષણ અરજી દાખલ કરી હતી.હાઈકોર્ટના સિંગલ જજે અરજી ફગાવી દીધી હતી.એટલે વર્તમાન અપીલ.

અપીલકર્તાએ દલીલ કરી હતી કે એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને કાયદાકીય મંજૂરી નથી કારણ કે તે સંરક્ષણ મંત્રાલય અને મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલી સૂચનાઓને ધ્યાનમાં લેવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો, જે આસામ રાજ્યમાં તૈનાત સીમા સુરક્ષા દળના કર્મચારીઓની કામગીરી સાથે સંબંધિત છે.; અને સીમા સુરક્ષા દળના ચોક્કસ કર્મચારીઓને વિચારણા માટે સંબંધિત તથ્યો રજૂ કરવાની તક આપ્યા વિના, એસ. ડી. જે. એમ. એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા કે એક નિર્દોષ વ્યક્તિની ગેરકાયદેસર રીતે અટકાયત કરવામાં આવી છે.

પ્રતિવાદીઓએ રજૂઆત કરી હતી કે સીમા સુરક્ષા દળના કાર્યકર્તાઓ દ્વારા તેઓ જે રીતે કામ કરે છે તે રીતે કામ કરવાની શક્તિનો અભાવ હતો.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે ઠરાવ્યું:

ટ્રાયલ હજુ બાકી હોવાથી, એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા લેવામાં આવેલા તારણો યોગ્ય ન હતા.પ્રતિવાદીની અટકાયત અને/અથવા બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સના સહાયક કમાન્ડન્ટની સત્તાનું ટ્રાયલમાં પરીક્ષણ કરવાનું બાકી હતું કે કેમ તે નક્કી કરવા માટેનો તબક્કો.એસ. ડી. જે. એમ. એ કેટલાક અવલોકનો કર્યા

હતા, જે પ્રથમ દષ્ટિએ ટકાઉ જણાતા નથી.આ એવી બાબતો છે જેનો નિર્ણય ટ્રાયલમાં જ થવાનો હતો.આ ઘટના લગભગ ૭ વર્ષ જૂની હોવાથી આ કેસની સુનાવણી શક્ય તેટલી ઝડપથી પૂર્ણ કરવા માટે એસ. ડી. જે. એમ. ને નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે.તપાસ હાથ ધરવા માટે તેમણે આપેલા નિર્દેશોનું પાલન કરવામાં આવશે નહીં.અપીલકર્તાઓ દ્વારા ઉદ્દેખિત બે સૂચનાઓની અસરને સુનાવણી દરમિયાન યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.[૨૫૪- ઇ, એફ, જી]

ફોજદારી અપીલ અધિકારક્ષેત્ર:

૨૦૦૬ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૦૫૬.

૧૯૯૯ ના ક્રિમિનલ રેવ. પી. નંબર ૦૭ માં હાઈકોર્ટ ત્રિપુરા (અગરતલા બેન્ચ) ના ૨૪.૩.૨૦૦૫ ના અંતિમ આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે એ. શરણ, એ. એસ. જી., કે. અમરેશ્વરી, રેખા પાંડે અને સુષમા સૂરી.

પ્રતિવાદીઓ માટે ગોપાલ સિંહ, ઋતુરાજ વિશ્વાસ અને નિશાકાંત પાંડે.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયાધીશ અરિજીત પાસાયત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.અરજી મંજૂર

આ અપીલમાં પડકાર ગુવાહાટી હાઈકોર્ટ, અગરતલા બેન્ચના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદાને છે.વિવાદિત આદેશ દ્વારા ઉચ્ચ

અદાલતે વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ., બેલોનિયા, દક્ષિણ ત્રિપુરા દ્વારા તપાસ માટે આપવામાં આવેલા નિર્દેશને સમર્થન આપ્યું હતું. પુનરીક્ષણ અરજી દંડ પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'Cr.P.C') હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી વાસ્તવિક પૃષ્ઠભૂમિ નીચે મુજબ છે:—

૩૧.૧૨.૧૯૯૮ નાં સાંજે લગભગ ૫.૫૦ વાગ્યે. બી. ઓ. પી. રાધાનગરની વિશેષ પેટ્રોલિંગ પાર્ટી સાથે બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સના આસિસ્ટન્ટ કમાન્ડન્ટે બી. ઓ. પી. રાજનગર વિસ્તારમાં વિશેષ ઓપરેશન હાથ ધર્યું હતું અને એક કમાન્ડર જીપ નં. ટીઆર-૦૩-૨૦૩૧ માં જઈ થેલીઓમાં ૨૨ કિલોગ્રામ ખાંડ ભરેલી હોય છે, દરેક થેલીમાં ૫૦ કિલો હોય છે. જીપ ચાલક એટલે કે પ્રતિવાદી નં.૧ જીપમાં લઈ જવામાં આવતા ખાંડના જથ્થા અને પરિવહન સંબંધિત દસ્તાવેજો રજૂ કરવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. પરંતુ ડ્રાઈવરે કહ્યું કે તેની પાસે કોઈ કાગળ નથી અને ખાંડનો માલિક કોણ છે તે બતાવવામાં અસમર્થતા વ્યક્ત કરી. તેમણે જણાવ્યું હતું કે ત્યાં કેટલાક અજાણ્યા લોકોએ તેમને તેમના વાહનમાં ખાંડ લઈ જવા કહ્યું હતું. જે સ્થળે વાહનને રોકવામાં આવ્યું હતું તે ભારત-બાંગ્લાદેશ સરહદથી લગભગ ૨૦૦ ચાર્ડના અંતરે હતું. જમીનું સ્થળ સરહદથી થોડા અંતરે હોવાથી અને ડ્રાઈવર દ્વારા આપવામાં આવેલા જવાબથી સીમા સુરક્ષા દળના સહાયક કમાન્ડન્ટના મનમાં મજબૂત શંકા પેદા થયો કે માલ બાંગ્લાદેશમાં દાણચોરી માટે બનાવાયેલ હતો જ્યાં તેની ખૂબ માંગ હતી, સહાયક કમાન્ડન્ટે પ્રતિવાદીની ધરપકડ કરી અને ખાંડ જપ્ત કરી. બીજા

દિવસે એટલે કે ૦૧/૦૧/૧૯૯૯ ના રોજ સવારે લગભગ ૧૦.૦૦ વાગ્યે ધરપકડ કરાયેલ વ્યક્તિને પી. આર. બારી પોલીસ સ્ટેશનને સોંપવામાં આવ્યો હતો અને જમ કરાયેલી ચીજવસ્તુઓ કસ્ટમ્સ ઇન્સ્પેક્ટર, બેલોનિયાને સોંપવામાં આવી હતી, જેમણે લેખિતમાં રસીદ સ્વીકારી હતી.પ્રતિવાદી નં.૧ ને એસ. ડી. જે. એમ., બેલોનિયા ના ત્યાં પહેલાં ૨.૧.૧૯૯૯ ના રોજ રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું, જેમણે તેમના વિરૂધ્ધ કેસ નં.૧/૯૯ શરૂ કરેલું .લર્નડ એસ. ડી. જે. એમ. એ અવલોકન કર્યું હતું કે સીમા સુરક્ષા દળના નિર્દેશ પર પોલીસે કોઈ યોગ્ય કારણ વગર આરોપીઓને મોકલી દીધા હતા.તેમણે વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે, ખાંડ લઈ જવી એ દંડાત્મક ગુનો નથી અને સીમા સુરક્ષા દળને જાહેર રસ્તા પર ખાંડ જમ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી અને પોલીસે કોઈ પણ અપરાધ થયો હોવાની સંતુષ્ટ થયા વિના સીમા સુરક્ષા દળમાંથી કોઈ પણ વ્યક્તિને લેવાની જરૂર ન હોવી જોઈએ.વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. એ સીમા સુરક્ષા દળની કામગીરીને ગંભીરતાથી લીધી હતી અને એવું માન્યું હતું કે સીમા સુરક્ષા દળના જવાનો તેમના હથિયારો સાથે હતા અને તેમણે તમામ કાયદાકીય નિર્દેશોનું ઉદ્ધંધન કર્યું હશે અને પોલીસ સીમા સુરક્ષા દળના કર્મચારીઓના નિર્દેશો પર કાર્યવાહી કરીને તેમને ભોગ બનાવી રહી છે.તેમણે આરોપીઓને તાત્કાલિક મુક્ત કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.તેમણે વધુમાં પી. આર. બારી, પોલીસ સ્ટેશનને જાહેર રસ્તા પર ગેરકાયદેસર રીતે ખાંડ જમ કરનારા સીમા સુરક્ષા દળના કર્મચારીઓનું નામ શોધવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો, જે તેમના મતે ગેરકાયદેસર હતું.તેમણે કંપની કમાન્ડર બેલોનિયા બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સ, ૬૮ બટાલિયન,

બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સને જાહેર રસ્તા પર ખાંડની જમી વિશે પૂછપરછ કરવા અને અહેવાલ આપવા પણ નિર્દેશ આપ્યો હતો.

વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશની શુદ્ધતા પર સવાલ ઉઠાવતા, અપીલકર્તાએ ગુવાહાટી હાઈકોર્ટ સમક્ષ પુનરીક્ષણ અરજી દાખલ કરી હતી.પ્રાથમિક વલણ એ હતું કે સીમા સુરક્ષા દળના કર્મચારીઓના સંબંધમાં કોઈ પણ તક આપ્યા વિના અને સીમા શુલ્ક અધિનિયમ, ૧૯૬૨ (ટૂંકમાં 'કસ્ટમ એક્ટ') હેઠળ સીમા સુરક્ષા દળના કાર્યકર્તાઓની સત્તાઓની તપાસ કર્યા વિના આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે અરજીને ફગાવી દીધી હતી અને અવલોકન કર્યું હતું કે કોર્ટ દ્વારા માત્ર તપાસ કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો અને અપીલકર્તાએ એવું વર્તન કર્યું હતું કે જાણે તે કાયદાથી ઉપર છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલશ્રી રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને કાયદામાં કોઈ મંજૂરી નથી.ભારત સરકાર, સંરક્ષણ મંત્રાલય, મહેસૂલ વિભાગે ૨૦ ડિસેમ્બર, ૧૯૬૯ના રોજ એક જાહેરનામું બહાર પાડ્યું છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા વિના, ૩.૮.૧૯૭૪ પર વધુ જાહેરનામું બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું, જે જાહેરનામાઓમાં દર્શાવેલ પ્રકૃતિના કાર્યો હાથ ધરવા માટે જમ્મુ અને કાશ્મીર, પંજાબ, ગુજરાત, પશ્ચિમ બંગાળ, આસામ અને ત્રિપુરા કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં તૈનાત સીમા સુરક્ષા દળના કર્મચારીઓની કામગીરી સાથે સંબંધિત હતું.સીમા સુરક્ષા દળના ચોક્કસ કર્મચારીઓને વિચારણા માટે સંબંધિત તથ્યો રજૂ કરવાની તક આપ્યા વિના,

એસ. ડી. જે. એમ. એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા કે એક નિર્દોષ વ્યક્તિની ગેરકાયદેસર રીતે અટકાયત કરવામાં આવી છે.જે તબક્કે આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો તે સમયે જાણવા મળ્યું હતું કે એસ. ડી. જે. એમ. ને આવો આદેશ પસાર કરવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી.

બીજી તરફ, રાજ્યના વિદ્વાન વકીલશ્રી રજૂઆત કરી હતી કે સીમા સુરક્ષા દળના કાર્યકર્તાઓ દ્વારા જે રીતે કામ કરવામાં આવ્યું હતું તે રીતે કામ કરવાની સત્તાનો અભાવ હતો અને જાણવા મળ્યું કે એસ. ડી. જે. એમ. એ યોગ્ય રીતે આદેશ પસાર કર્યો હતો.

પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલશ્રી દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે છે કે સુનાવણી હજુ બાકી છે.તેથી, વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા લેવામાં આવેલા તારણો યોગ્ય ન હતા.પ્રતિવાદીની અટકાયત અને/અથવા બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સ આસિસ્ટન્ટ કમાન્ડન્ટની સત્તાનું દ્રાયલમાં પરીક્ષણ કરવાનું બાકી હતું કે કેમ તે નક્કી કરવા માટેનો તબક્કો.વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. એ કેટલાક અવલોકનો કર્યા હતા જે પ્રથમ દષ્ટિએ ટકાઉ નથી લાગતું એટલે કે ખાંડ વહન કરવું એ દંડનીય ગુનો નથી અને/અથવા સીમા સુરક્ષા દળ પાસે જાહેર રસ્તા પર ખાંડને જમ કરવાનો કોઈ અધિકાર નથી.આ એવી બાબતો છે જેનો નિર્ણય દ્રાયલમાં જ થવાનો હતો.આ ઘટના લગભગ ૭ વર્ષ જૂની હોવાથી આ કેસની સુનાવણી શક્ય તેટલી ઝડપથી પૂર્ણ કરવા માટે વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. ને નિર્દેશ આપવો યોગ્ય રહેશે.તપાસ હાથ ધરવા માટે વિદ્વાન એસ. ડી. જે. એમ. દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્દેશોનું પાલન કરવામાં આવશે નહીં.અપીલકર્તાઓ માટે વિદ્વાન

વકીલશ્રી દ્વારા ઉદ્દેખિત બે સૂચનાઓની અસરને સુનાવણી દરમિયાન યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

અપીલને દર્શાવેલ હદ સુધી મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.